

Hrušica v zaledju bojišč prve svetovne vojne

Jesenice so bile za časa prve svetovne vojne pomembno železniško križišče. Tu sta se stikali progi na relacijah Dunaj -Trst in Ljubljana -Trbiž.

Na Hrušici je bilo taborišče za ruske in italijanske vojne ujetnike. Takrat je bil moj oče na fronti na Tirolskem. Moja stara mama in mama sta pripovedovali, da je proti koncu vojne ujetnikom že zelo primanjkovalo hrane. Bilo je tako hudo, da so ujetnike spuščali iz taborišča, da bi si živež priskrbeli kar sami. Dogajalo se je, da so tudi našo staro mater prosili za hrano. Navadno je bilo to takrat, ko je nosila lonec s kuhano zelenjavo prašičem. Ko je Italijanom prepustila lonec, so ga kar z golimi rokami izpraznili in tako vsaj malo potešili lakoto. Navadno je bila to zelenjavna krma iz kuhane pese, repe, korenja in krompirja.

V bližini taborišča se je nahajalo pokopališče. Po koncu vojne so umrle ujetnike prekopali ter italijanske prepeljali v Gorico, ruske pa na jeseniško pokopališče. S fotografije, ki jo je posnel bratranec moje mame Jožef Bizjak (po domače Pepk), je razvidno, kako je njihov pogrebni sprevod izgledal. Vožnjo v mrliški kočiji so na Jesenice spremljali pravoslavni pop in četa vojakov iz Mojstrane.

Skope novice z bojišč prve svetovne vojne so prihajale tudi z razglednicami. Vojaki so jih pošiljali s fronte svojcem, ženam in dekletom. Na teh razglednicah brez znamk so podobe raznih utrd, pontonskih mostov, natovorjenih mul in drugo. Da vesti ne bi bile preveč resnične oziroma grozljive, je zagotavljal odtis žiga »CENZURA« na tisti strani razglednice, kjer so vojaki zapisali svoja sporočila. V spominskem listu za Karla Tarmana s Hrušice za šolsko leto 1914 – 1915 je navedeno, da je iz ljubezni do domovine vdovam in sirotam v vojni padlih vojakov poklonil dar.

Na spletu je dostopna fotografija iz dokumentacije Kobariškega muzeja, ki kaže, da je na prostoru pod nekdanjo Vilo in nasproti naselja Republika stal velik spomenik padlim vojakom v prvi svetovni vojni. Kmalu je bil odstranjen, tako da so bili dalj časa vidni le njegovi temelji. Kasneje so njegove ostanke prekrili vrtovi stanovalcev v Republiki. Danes pa nameravajo na mestu odstranjenega spomenika urediti parkirni prostor.

Spominski list Karla Tarmana
(Last J. Tarman)